

Mobilitetskontoret i Lund

Lund – idéernas och alternativens stad

I hela världen ökar biltrafiken i en omfattning som allvarligt hotar möjligheterna att skapa en ekologiskt hållbar utveckling.

I Europa ökar också biltrafiken, liksom i Sverige. Under femårsperioden 1998-2002 ökade biltrafiken i Sverige med tio procent. Men det finns undantag: Lund – idéernas och alternativens stad.

I Lund har vi lyckats hejda biltrafikens expansion. Här ökar i stället antalet miljövänliga resor med cykel och kollektivtrafik.

Detta har varit möjligt tack vare framsynthet hos politiker och tjänstemän, kryddat med ett starkt stöd hos lundabor och företag. En enkätundersökning 2001 visade att hela 90 procent av lundaborna tyckte att satsningen på miljöanpassade transporter är bra eller mycket bra.

LundaMaTs – förebild för andra

Lund var tidigt ute i miljöarbetet. Redan två år efter den stora miljökonferensen i Rio 1992 om långsiktigt hållbar utveckling och bekämpning av fattigdomen, hade kommunen ett omfattande Agenda 21-arbete.

Året därpå, 1995, startade arbetet med att skapa ett miljöanpassat transportsystem – LundaMaTs. En gedigen utredning lade grunden för det konkreta arbetet, som pågått sedan 1998. LundaMaTs har blivit förebilden för andra kommuner och regioner, ja rent av för andra länder!

Mobilitetskontoret – en del av LundaMaTs

Lunds Mobilitetskontor startade 1998 och var först i sitt slag i Sverige. Mobilitetskontoret och LundaMaTs-arbetet handlar om att:

- minska antalet bilresor genom bl.a. distansarbete, videokonferenser, närodlad och e-handel
- föra över så stor del av biltrafiken som möjligt till cykel och kollektivtrafik
- miljöanpassa den biltrafik som trots allt finns kvar genom bl.a. bilpooler, samåkning, sparsam körning, miljöfordon, miljöbränslen och bilsnål markanvändning

Varför LundaMaTs?

Transporterna är den största enskilda källan till koldioxidutsläpp.

Koldioxid dominerar bland växthusgaserna. Det är här åtgärderna måste in för att minska klimatförändringen.

En tredjedel av Sveriges koldioxidutsläpp kommer från transporterna – och andelen ökar med cirka två procent per år.

Många möten i ny arbetsmetod

Lundabon i hemmet...

Att möta lundabon öga mot öga – i dialogform – var idén bakom den senaste satsningen. Det var dags att sätta individen i fokus. Det gjorde vi genom att välja de ganska okonventionella metoderna dörrknackning och telefonuppringning.

Först ut var 800 hushåll i stadsdelen Värpinge. Under två månader fick de boende antingen besök i hemmet eller blev uppringda. Ungefär tio personer arbetade eftermiddagar och kvällar med att på detta sätt informera Värpingeborna om vilka möjligheter som fanns för just dem att förändra sina transporter i en miljövänlig riktning.

En broschyr anpassad för just Värpinge togs fram och delades ut som inledning på kampanjen. Värpingeborna erbjöds att bli *Hälsotrampare* eller *Testresenärer*, eller att hitta någon att samåka med. En miljö- och trafikdag arrangerades, samt ett informationsmöte om bilpool.

Arbetsmetoden var lyckad. De allra flesta Värpingebor var positiva till vårt besök. Endast en liten del var direkt ointresserade. Samtidigt som vi gav Värpingeborna personlig information – med Smartblad, tidtabeller, cykelkartor och tips om bilpooler – om hur just deras miljövänliga resande skulle kunna se ut, fick de en möjlighet att lämna sina åsikter och framföra klagomål.

Samtidigt uppmuntrades de Värpingebor som redan gjorde rätt, som redan miljöanpassat sina resor. En väl så viktig åtgärd!

Efter Värpinge har fler stadsdelar i Lund och orter utanför behandlats på liknande sätt: Mårtens Fälad, Östra Torn, Väster, Dalby...

...och på arbetsplatsen

Klockan är kvart över sju på morgonen. Solen har precis orkat över horisonten och sprider ett matt ljus över Sony Ericssons parkeringsplats på Brunnshög.

Personalen anländer till sina jobb – oftast en och en i sina bilar – och möts då av personal från Mobilitetskontoret.

– God morgon! Vill du pröva ett nytt sätt att ta dig till arbetet?

Detta är också en ny arbetsmetod; att på större arbetsplatser dela ut prova-på-kort på Skånetrafiken. Genom att göra detta på parkeringsplatser når Mobilitetskontoret direkt sin målgrupp – bilpendlarna. Syftet var att få dem att testa busspendling en dag, samt att informera om det nyöppnade kollektivtrafikstråket *Lundalänken*.

Kanske bidrog denna satsning på arbetsplatserna till att *Lundalänken* fick en så bra start. Första månadens trafik gav en ökning med 15 000 bussresor på de busslinjer som trafikerar *Lundalänken* jämfört med samma månad året innan. Andra månaden ökade resorna med 21 000!

Mobilitetskontoret har de senaste åren arbetat med uppsökande verksamhet hos företag, för att få med dem i miljöarbetet. Det har resulterat i gemensamma arrangemang med företaget: utställningar, besök, föredrag, information via företagets intranät m.m.

Lundabornas cyklande..

Ressträcka	Andel cykel
< 2 km	ca 50%
< 5 km	ca 25%

...jämfört med riket

< 2 km	ca 20%
< 5 km	ca 10%

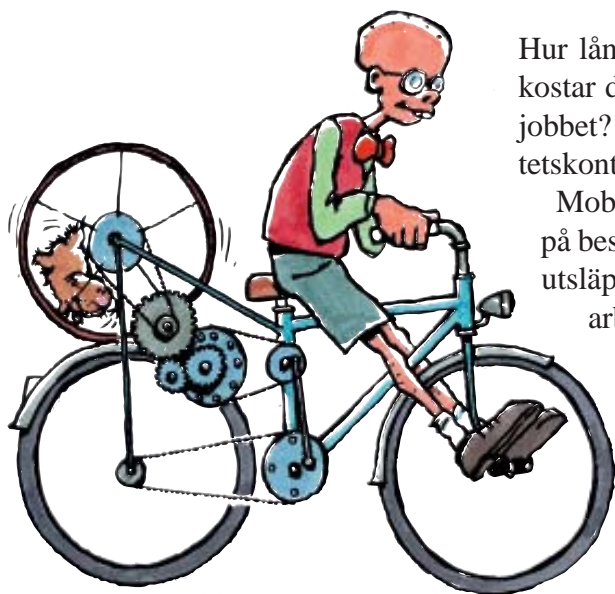

Trafikutvecklingen i Lund 1998-2002:

Cykel	+ 11%
Kollektivtrafik	+ 15%
Bil*	+ 3%

* på det kommunala vägnätet

Smart trafikant ger svar

Hur lång tid tar det för dig att cykla eller ta bussen till arbetet? Vad kostar det dig egentligen hälsomässigt och ekonomiskt att köra bil till jobbet? Det är frågor som är viktiga för den enskilde, och som Mobilitetskontoret försöker besvara genom konkreta resjämförelser.

Mobilitetskontoret har arbetat länge med att jämföra olika färd sätt på bestämda sträckor utifrån restid, kostnad, förbrukade kalorier samt utsläpp av koldioxid. Vi har jämfört resorna mellan ett tiotal stora arbetsplatser i Lunds tätort och sju bostadsområden, samt från de fem största inpendlingsorterna Malmö, Kävlinge, Eslöv, Lomma och Staffanstorp.

Arbetet med resjämförelserna och marknadsföringen av resultaten via bostadsområden och arbetsplatser kallas *Smart trafikant*. En smart trafikant utnyttjar de färdmedel och kommunikationsmöjligheter som bäst gynnar hälsan, miljön och plånboken i stället för att slentrianmässigt ta bilen.

Bilsnålt tänkande i planeringen

Frågan om stadsplaneringens betydelse för trafikmiljön och dess effekter har fått allt större genomslag på senare tid. Mycket forskning pågår, bland annat inom EU, och resultaten är entydiga: den decentraliserade stadsstrukturen, med bl.a. breda gator och glesa områden, som samhällsplaneringen skapat de senaste 30-40 åren har mycket stor betydelse för den kraftiga ökningen av transporter inom staden.

Att komma till rätta med detta övergripande problem är svårt, framför allt då det handlar om ett sätt att planera som dominerat de senaste decennierna, och från planerarnas sida krävs helt enkelt en ändring i arbetssätt.

I projekten *Markanvändning och transporter* samt *Miljöanpassad trafikmiljö* deltar vi aktivt i några planeringsprojekt, skriver en handbok om bilsnål samhällsplanering riktad till kommunala planerare samt visar vilka trafiklösningar och gatutyper som genererar minst emissioner. Resultaten kommer dock att kunna ses först om många år; att ändra en stadsstruktur går inte att göra över en natt.

Testa miljöfordon i praktiken

I projektet *Miljöfordon* arbetar vi för att öka användningen av och underlätta övergången till miljöanpassade fordon och alternativa drivmedel. Projektet erbjuder företag, kommunala förvaltningar och andra verksamheter samt allmänheten att få provköra och låna miljöfordon.

Satsningarna på alternativa drivmedel handlar främst om el, etanol och gas. För elfordon planeras en snabbaddningsstation att etableras i Lund. I flera parkeringshus har konventionella laddplatser för elbilar installerats. Möjligheten för låginblandning av etanol på ett antal bensinmackar undersöks.

Genom trafikdagar och miljöfordonsmässor får allmänheten möjlighet att provköra elbilar, gasbilar, etanolbilar, elhybrider, elskotrar och elcyklar, samt diskutera miljöfordon med experter.

Smörgåsbordet är dukat – hugg in!

Varför LundaMaTs?

Biltrafikens utsläpp innehåller bland annat:

- klimatpåverkande koldioxid
- försurande och övergödande kväveoxider
- hälsoskadliga kolväten som även bildar marknära ozon
- stoft och partiklar
- giftiga tungmetaller
- ozonfördörande och klimatpåverkande lustgas
- organiska miljögifter bl.a. bensen

Några ledstjärnor finns för Mobilitetskontorets arbete: mångfald, dialog, individanpassad information samt att prova i praktiken.

Vi är övertygade om att arbetet måste ske på flera platser samtidigt: i hemmen, på arbetsplatser, i skolor, butiker och i föreningslivet. Vi försöker vara lyhörda för enskilda människors förutsättningar och sträva efter att förklara *varför*; förändringar kan bara ske i dialog med lundaborna. Vi vill också underlätta beteendeförändringar genom att låta människor *testa* t.ex. att cykla, busspendla, samåka eller distansarbete under en kortare period.

Med detta för ögonen har vi skapat ett smörgåsbord av möjligheter för företag och privatpersoner som vill miljöanpassa sina transporter. Det är bara att välja den eller de åtgärder som passar bäst. Små men många förändringar är förstås lättare än att i ett enda slag förändra allt.

Smörgåsbordet ger möjlighet att börja i liten skala, och successivt öka miljöanpassningen av sina transporter. Varje lyckad åtgärd inspirerar till fortsatt förändring. Det blir roligt att göra rätt!

Cykel, buss och tåg är givna ingredienser på vårt smörgåsbord. Men här finns även IT, videokonferenser, samåkning, sparsam körning, miljöfordon, bilpooler och vandrande skolbussar. Det är bara att ta för sig och välja det som passar bäst.

Vi utvecklar nya arbetsmetoder

En del av Mobilitetskontorets uppgift är att utveckla nya arbetsmetoder. Därför har arbetet naturligt innehållit vissa tidsbegränsade projekt, medan annat såsom information till allmänheten, marknadsföring av bilpooler och Smart trafikant pågår under lång tid.

Några av Mobilitetskontorets tidsbegränsade projekt var:

- *närodlat*; att få lundabor att välja närodlade livsmedel i stället för mat som transporterats långa vägar, samt samdistribution av närodlat med elbil
- *satsning på Södra Sandby*; speciella arrangemang, hälsotrampare, resvaneundersökningar, trafikräkningar
- *Smart trafikant på fritiden*; en tävling för idrottsföreningar om att cykla, åka buss eller samåka till träning och matcher
- *distansarbete*; undersökning av omfattning, potential, möjligheter och hinder
- *I staden utan min bil*; aktiviteter under två dagar 21-22 september 2000 samt en dag 22 september 2001
- *koldioxidinventering*; beräkning av utsläppen som alstras av de kommunanställdas arbetspendling, de långväga tjänsteresorna samt kommunens fordonspark
- *kartläggning av livsmedelsdistributionen* inom kommunen för att hitta eventuella samordningsvinster
- *videokonferenser*; marknadsföring av videokonferenser som alternativ till tjänsteresor i en kampanj riktad till drygt 1.400 företag

Distansarbete – att jobba hemifrån en eller flera dagar i veckan – innebär att man slipper arbetspendla dessa dagar.

LundaMaTs genomförs av tekniska förvaltning i samarbete med Stadsbyggnadskontoret.

Mobilitetskontoret finansieras av kommunala medel och statliga bidrag till lokalt investeringsprogram för en ekologiskt hållbar utveckling.

Budgeten för perioden 1998-2001: 8 miljoner varav 2,4 i statsbidrag.

Budgeten för 2002-2004: 12,6 miljoner varav 5,6 i statsbidrag.

Ring oss – eller besök oss

Stig Gustavsson, övergripande ansvar LundaMaTs, 35 58 15

Päivi Elmkvist, projektledare Mobilitetskontoret, telefon 35 69 88

Pär Halléus, Smart trafikant, arbetsresor, 35 69 83

Annica Owesson, samåkning, sparsam körning, 35 69 84

Mattias Alfredsson, miljöfordon, Smart trafikant, 35 69 74

Linda Edvardsson, bilsnål samhällsplanering, 35 69 82 samt 35 58 09

Christina Nilsson, information, 35 69 86

Karin Thorsvad, information, 35 69 64

e-post: fornamn.efternamn@lund.se eller mobilitetskontoret@lund.se

Mobilitetskontoret hittar du även på kommunens hemsida www.lund.se.

Besöksadress: Vävaregatan 20 i Lund. Postadress: Mobilitetskontoret, Tekniska förvaltningen, Byggmästaregatan 4, 222 37 LUND.

LUNDS KOMMUN
Tekniska förvaltningen

LundaMaTs
Miljöanpassat transportsystem